

מרתון הכנה לבגרות בספרות

20/6/22 , עודכן ל2023

ד"ר יעל לזמי

המנהל למו"פ הכשרה Start-up school

קמפוס אביב

הקמפוס הוירטואלי של אורט ישראל

מה נעשה במפגש היום?

- טיפים איך להתמודד עם הבחינה
- דוגמאות של תשובות לשאלות בגרות
- מענה על השאלות/הנושאים שאתם תבקשו!

על הבחינה

ספרות עברית

משך הבחינה: שלוש שעות (180 דקות)

מבנה הבחינה: בשאלון זה ארבעה פרקים, אין פרק חובה.

הציון לכל פרק 33.3 נקודות.

פרק ראשון - רומאן ונובלה

פרק שני - סיפור קצר (ושאלה נוספת: אנסין = סיפור שלא נלמד)

פרק שלישי - שירה

(שירת ימי הביניים, שירי ביאליק, שירת המחצית הראשונה של המאה ה-20 ושאלה נוספת: אנסין = שיר שלא נלמד)

פרק רביעי - דרמה

חומר עזר מותר בשימוש: רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו.

יש לבחור רק
בשלושה פרקים

ולענות על השאלות לפי
ההנחיות בכל פרק.

שימו לב להוראות הבאות

הוראות מיוחדות :

1. רישמו בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם להשיב עליה.
2. אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
3. שימו לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
4. כתבו במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונכם לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, דוגמאות וכדומה). רישמו "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה.

שימו לב :

רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

פיצוח השאלות בבגרות תש"פ

בכדי לכתוב תשובה טובה, על התלמיד ליצור טקסט פרשני, ולהקפיד על הכללים הבאים:

יש לבנות את התשובה בחלוקה לפתיחה - גוף - סיום.
לשמור על שוליים ולסמן את השול בצד ימין.

מילות הוראה המחייבות פרשנות

הוכח: יש לספק הוכחות לקביעה מסוימת.
ההוראה דורשת ארגון מידע וברירת המידע הנכון.
הדבר מחייב ארגון המידע בצורה שיטתית ומדורגת עד להוכחה.

הדגם: יש להביא דוגמאות להמחשת רעיון, תפיסה, עמדה וכו'

נתח: יש לכתוב את התשובה ע"פ מרכיביה השונים של השאלה.

חווה דעה: בהוראה זו יש להביא קודם כל **תיאור** עובדות המסתמכות על היצירה,
ורק לאחר מכן יש להביע **דעה** אישית.

דוגמה: האם לדעתך היחסים המתוארים בשיר "חוזה לך ברח" מאת ביאליק יכולים להיות רלוונטיים גם ביחסים בין מנהיג ובין ציבור בימינו? נמק את דבריך ותן דוגמאות

מילות הוראה המחייבות פרשנות שאלות עמ"ר

חוזה דעה: בהוראה זו יש להביא קודם כל **תיאור** עובדות המסתמכות על היצירה, ורק לאחר מכן יש להביע **דעה** אישית.

ציין: הבאת **דברים בשמם** ללא הסבר.

הגדר: תיאור הדבר לשם זיהויו והבדלתו מדברים אחרים.
דוגמה: הגדרת דימוי, תפארת הפתיחה.

פרט: הבא תיאור עובדות, תיאור תהליך, סדר האירועים וכו'.

מילות הוראה המחייבות פרשנות

הסבר: מתן הבהרה, פירוש של העניין הנדון, מתן סיבות, ניתוח הפעולה.

נמק: הסבר סיבות ומניעים בעניין הנדון.

הצג: הבאת הדברים מובנים וארוכים ע"פ סדר הגיוני.

תאר: תיאור הפעולה/האירוע/המצב/או השותפים בהם - מבלי להעביר סיבות או תוצאות.

בסס: הבא דוגמאות, הוכחות, נימוקים כדי לאמת את הנאמר.

פיצוח שאלות - דף הכנה לקראת בחינה

סוגי הוראות

מילות שאלה:

מה, מדוע, כיצד, כמה, היכן, מתי,
לשם מה, איזה

מילות הוראה:

קרא, סמן, הסבר, נמק, פרט, השווה בין,
תאר, הצג, הגדר, נתח, הוכח, ציין

דגם תשובה חדשה בספרות

בשנים האחרונות הנבחנים מתבקשים לענות על השאלה ולא ליצור תשובה שבה הבוחן/ת מחפשים את התשובה בתוך מלל המכיל את כל הטקסט הנלמד.

הדבר בא לידי ביטוי בעיקר בתשובות לסיפור הקצר, לדרמה ולרומאן.

ראשית יש להבהיר כי - כל שאלה בספרות פותחת באקסיומה, עובדה מוכחת, שאין עליה ערעור. היא לקוחה ממחקרים שנעשו.

התשובה אמורה לכלול 3-5 פסקאות המוכיחות את האקסיומה או סותרות אותה. כלומר, כל תשובה היא סוג של רעיון מחקרי שלכם שאמור להיות מבוסס על הטקסט אותו למדתם.

לכן כל פסקה תכיל –

טענה

נימוק

דוגמא

מסקנה לטענה /לטענות שהועלתה /שהועלו בשאלה. כך אתם קושרים את הפסקה לשאלה.

שורת קישור לטענה הבאה –בכדי ליצור רצף של תשובה או/ו בין טענה לטענה השאירו שורה רווח.

מבנה תשובה חדש בספרות

פתיחה –

שם היוצר 3-5 - שורות על היוצר: שם ושם פרטי, נולד ב---מת ב-- . פועלו העיקרי בחייו [זכה בפרס נובל, אומן הסיפור הקצר, ממציא...]

שם היצירה - רקע לתוכן היצירה 6-9 שורות על המוטו של היצירה [מה הכי חשוב לדעת על היצירה בקצרה ובתמציתיות]. **המוטו** של הסיפור, **הרקע** עליו נכתב הסיפור, **מקום** העלילה.

גוף השאלה

גוף השאלה –

כאן יש להעתיק את האקסיומה, העובדה המוכחת
אקסיומה – הוא חלק ממחקר שלא ניתן לערער עליה, ואת ההוראות שבשאלה
[דוגמא לשאלה –

בחר בסיפור שבו פגישה חשובה מגלה לדמות הראשית / המרכזית דברים חדשים על עצמה, או
גורמת לשינויים בחייה. על פי הסיפור תאר את הפגישה והסבר את ההשפעות על המדמות
המרכזית.

החלק המודגש באדום הוא האקסיומה. עובדה שנחקרה. היא עובדה מוכחת

- ז"א ע"פ השאלה שבדוגמא, הדמות הראשית/ המרכזית בסיפור חייבת לגלות דברים חדשים על
עצמה / או נגרם לה שינוי בחייה [הדמות הראשית חייבת לעבור שינוי נפשי / תודעתי / גופני / פיזי
בכדי שתקרא דמות ראשית, [וכל זאת העקבות פגישה חשובה. ההוראות לתשובה מודגשות ע"י קו].

**בגוף השאלה חייבות להופיע שלוש עד חמש פסקות, כשבכל אחת מהן דיון בנושא מרכזי אחד,
בהקשר ישיר להנחיות המופיעות בשאלה.**

מבנה פסקה

פסקה טובה צריכה להכיל את כל ההסברים והדוגמאות להוכחת הטענה המופיעה בפסקה.

כל פסקה תכיל –

א. טענה~

ב. הסבר/פירוט~

ג. ביסוס ע"י דוגמה/ ציטוט

[בהסבר ובביסוס יופיעו המוטיבים/הסמלים/האנלוגיות
שבין הדמויות, מדרש שם, וכו' בהתאם לטענה שטענתם
בפסקה זו]

ד. פרשנות בהקשר לשאלה

****כך יש לכתוב 3 עד 5 פסקאות לסיפור הקצר, בתנאי שענית על כל השאלה והקפת את כל הפרטים שבסיפור.**

****לרומאן/דרמה יש להרבות בפסקאות להוכחת האקסיומה המופיעה בשאלה.**

****מומלץ וחובה להשאיר שורה ריקה כרווח בין פסקה לפסקה.**

סיום - סיום - סיום התשובה

בסיום יופיע - סיכום ומסקנות העולות מהיצירה [מסר ומשמעות]
בהקשר לשאלה.

יש להימנע מתשובות שעיקרן תיאורי תוכן היצירה!
הכוונה - אין לכתוב את תוכן היצירה ללא קשר לשאלה.

פרטי תוכן יובאו לשם פירוט וביסוס הטענה, שחייבת להיות קשורה
לשאלה.

מובן מאליו כי איכות התשובה תוערך לפי מידת החיבור שלה לשאלה.

דוגמה לפיצוח שאלה בפרק סיפור קצר

שאלה: סיפורים רבים מתארים מצב של פגימה - למשל באישיותה של הדמות המרכזית, ביחסים בין דמויות, במצב החברתי של הדמויות ועוד. כל שאלה בספרות פותחת באקסיומה שאין עליה ערעור. היא לקוחה ממחקרים שנעשו. האקסיומה כאן טוענת כי לכל דמות, כמעט, יש פגימה.

בחר בסיפור קצר אחד שלמדת, והסבר: מהי הפגימה ומה גורם לה?

האם היא מגיעה לידי תיקון במהלך או סיום העלילה? אם כן - באיזה אופן? ואם לא - מה מונע את תיקונה? נמק והדגם דברך. (16 נקודות).

תכנית תשובה :

פסקה ראשונה - מהי – העלאת טענה שהיא חלק מתוכן הסיפור

כיצד – נימוק הטענה

בסס – דוגמאות /הוכחות מהסיפור הקצר

פסקה שנייה – ושלישית כנ"ל

בסיום הפסקאות – תגיע המסקנה המבוססת על הטענות וקשורה אליהן

פיצוח השאלה

שאלה:

מהי, כיצד

הוראה:

תאר, פרט, הדגם

דוגמה לפיצוח שאלה בפרק רומאן

שאלה : תמונת העולם שמציג הרומן מהווה מראה (תשקיף) של פני החברה. **אקסיומה – הרומאן תשקיף החברה.**

דון בטענה זו ובחר שני אירועים משמעותיים המתוארים ברומן שלמדת, אשר כל אחד מהם ממחיש את תמונת העולם ואת פני החברה בה חיה הדמות הראשית. נמק בחירתך.

כיצד, לפי דעתך, משפיעה נקודת התצפית של המספר על האירועים הללו ? הסבר ונמק.

תכנית תשובה :

פסקה ראשונה - מהי – העלאת טענה שהיא חלק מתוכן הרומאן

כיצד – נימוק הטענה

בסס – דוגמאות / הוכחות מהרומאן

פסקה שנייה – עד חמישית - כנ"ל

בסיום הפסקאות – תגיע המסקנה המבוססת על הטענות

ובמקרה של שאלת עמ"ר זו תצטרכו להוסיף את דעתכם שתהייה מבוססת על הטענות

פיצוח השאלה

שאלה:

מהי, כיצד

הוראה:

תאר, פרט, הדגם

ראשי תיבות ברומאן ובסיפור הקצר

בכל סיפור /רומאן ישנן דמויות המוצגות על רקע, זמן ומקום באירוע או האירועים.

מזד"ה -

מ - מקום

ז -זמן

ד -דמויות

ה -האירוע

בכל תשובה חשוב לשים לב כי אתם כוללים את כל מרכיבי המזד"ה.

הוראה נוספת לפרק רומן

שימו לב :

בפרק רומן תופיע השנה שאלה אחת עליה תוכל להשיב רק על פי הרומאן 1984
מאת ג'ורג' אורוול

להתעלם!

במידה ולא למדתם את היצירה.

**יש להשיב רק על פי היצירה שלמדתם
ומופיעה ברשימת היצירות!**

דוגמה לפיצוח שאלה בפרק דרמה

דוגמה לשאלה: "שלב ההיפוך" הוא השלב שבו הגיבור הטרגי מגיע לידיעה וגם מידרדר מהצלחה לכישלון.

אקסיומה – [ממחקרי הדרמה] - הידיעה מדרדרת את הטרגדיה לסיומה.

תאר ופרט שלב זה בטרגדיה שלמדת והסבר את תרומתו לבניית המשמעות הטרגית של המחזה.

תכנית תשובה :

פסקה ראשונה - מהי – העלאת טענה שהיא חלק מתוכן המחזה

כיצד – נימוק הטענה

בסס – דוגמאות /הוכחות מהדרמה

פסקה שנייה – ועד חמישית כנ"ל

בסיום הפסקאות – תגיע המסקנה המבוססת על הטענות

פיצוח השאלה

שאלה:

מהי, כיצד

הוראה:

תאר, פרט, הדגם

ראשי תיבות בדרמה

בדרמה קלאסית יש לזכור כי ישנן 3 אחדויות:

ז ע "מ – שמירה על

אחדות הזמן

אחדות העלילה

אחדות המקום.

דרמה קלאסית הכוונה – אדיפוס המלך, אנטיגונה.

אמנם גם הדרמות של שייקספיר הן דרמות קלאסיות, אך שייקספיר שינה את 3 האחדויות.

שייקספיר בחר לשמר רק את אחדות העלילה

אך לא את אחדות המקום

ולא את אחדות הזמן.

ראשי תיבות בדרמה

בדרמה הקלאסית ישנן 4 יסודות המסיעים את העלילה, ע"פ דורותיה קרוק

ראשי התיבות לזכור אותן **מסי"א** [א' במקום ע...']

מ – מעשה מביש

ס - סבל

י - ידיעה

א - אישור ערכי האנוש מחדש

דוגמה לפיצוח שאלה בפרק שירה

שאלה: **שירת ימי הביניים** – הים ביני ובינך / כתנות פסים/ראה שמש
(לשים לב למיקוד. בתשפ"ג, 2023, למשל, שירים אלה ירדו במיקוד)

הסבר את התמונה הכללית המתוארת בשיר (6 נק')

כיצד תמונה זו מעוצבת, ואיזו אווירה עולה ממנה בתשובתך התייחס גם לבית האחרון
בשיר? (10 נק')

פיצוח השאלה

שאלה:

מהי, כיצד

הוראה:

תאר, פרט, הדגם

תוכנית תשובה: מהי - תוכן

כיצד - אמצעים אמנותיים

בסס - הוכחות משיר

דוגמה לפיצוח שאלה בפרק שירה

שאלה: שירת חיים נחמן ביאליק - לא זכיתי באור מן ההפקר / לבדי

על פי השיר תאר את המצוקה של המשורר, והסבר את התרומה של שתיים מדרכי העיצוב בשיר לביטוי מצוקה זו. הדגם את דבריך (16 נק')

תוכנית תשובה :

תאר - תוכן

הסבר - אמצעים אמנותיים

הדגם - הוכחות משיר

פיצוח השאלה

שאלה:

מהי, כיצד

הוראה:

תאר, פרט, הדגם

דוגמה לפיצוח שאלה בפרק שירה

שאלה : **שירה מודרנית** - לאה גולדברג/ שאול טשרניחובסקי/ רחל

הסבר את התמונה הכללית המתוארת בשיר (6 נק')

כיצד תמונה זו מעוצבת, ואיזו אווירה עולה ממנה בתשובתך התייחס גם לבית האחרון בשיר? (10 נק')

פיצוח השאלה

שאלה:

מהי, כיצד

הוראה:

תאר, פרט, הדגם

תוכנית תשובה : מהי - תוכן

כיצד - אמצעים אמנותיים

בסס - הוכחות משיר

אין קסמים בלמידה לבחינה!

צריך לשבת ולשנן את המושגים היטב!

לדעת את רצף העלילה.

על פי רצף העלילה, לטעון טענות, המובילות את התשובה מתחילת העלילה ועד לסיומה.

ותמיד לקשור את התשובה לשאלה.

לא לכתוב את המוטיבים או אמצעים עיצוביים כרשימה בסיום התשובה.

בזמן הבחינה

חלוקת הזמן בעת הבחינה - הבהרות

בבחינה יש לענות על מספר שאלות בשלוש שעות (180 דקות),

פרק הרומן – בפרק זה יש שתי שאלות, מתוכן יש לבחור שאלה אחת, רק על הרומן שלמדת!
אם יש חלוקה לסעיפים –יש להשיב על כל סעיף בנפרד.

שימו לב: אין להשיב על הסעיפים יחד! על כל סעיף עונים בנפרד!!!

פרק הדרמה – בפרק זה יש שתי שאלות. מתוכן יש לבחור שאלה אחת. רק על המחזה שלמדת!
לפרקים אלו יש להקדיש 55 דקות לכל תשובה, ו 5 דקות לבדיקת התשובה והדגשת מוטיבים, מדרש שמות, אמצעים רטוריים נוספים שלמדתם הקשורים לז'אנר.

חלוקת הזמן בעת הבחינה - הבהרות

פרק הסיפור הקצר - בפרק זה יש שלוש שאלות. מתוכן יש לבחור שתי שאלות.
אין להשיב על אותה יצירה פעמיים!!! אין להשיב על אותה שאלה בשתי יצירות שונות.

אם יש סיפור קצר כאנסין, יש להקדיש זמן לקריאת האנסין – **כ 40 דקות בחלק לכל תשובה.**

פרק השירה – יש לקרוא היטב את ההנחיות בפרק זה **5-דקות.**

בפרק זה יש שאלות רבות (כל משורר מופיעים כל שיריו). מתוכן יש לבחור שתי שאלות
אם יש שיר כאנסין, יש להקדיש זמן לקריאת האנסין – **כ-30 דקות בחלק זה לכל תשובה.**

בדיקת המבחן. קריאה חוזרת כדי לוודא **שלא שכחנו אף שאלה או סעיף והדגשת האמצעים הרטוריים** -
5 דקות.

ושוב רק בגלל חוספת הזמן שיש בקורונה, יש גם זמן לענות ולהרחיב.

דוגמאות לשאלות בגרות

כולל דגם בחינה.

יעל - הנושאים שמעניינים את התלמידים

לקראת המפגש הקודם ביקשו לעסוק ב:

- סיפור פשוט
- אנטיגונה
- ביקור הגברת הזקנה
- העיוורת
- הרופא וגרושתו
- חצוצרה בוואדי
- יגון
- פרנהיים
- פרק החובה - הרומן
- קאטרינה
- שירי ביאליק
- שירת ימי הביניים

זמן לשאלות שלכם

משוב קצר

קמפוס אורט - אביב אתכם ללמידה ולהצלחה בבחינת הבגרות

מותאם למיקוד קיץ תש"ף, עודכן בתשפ"ג

<https://campus.ort.org.il/>

1. ספרות

2. אזרחות

3. היסטוריה

4. תנ"ך - תכנית לימודים החדשה

5. תנ"ך - תכנית לימודים הישנה

6. לשון עברית והבעה

7. אנגלית MODULE C - MODULE E

אם אין לכם שם משתמש

התחבר כאורח

להתחברות לחצו -